

Després de les pàgines dedicades al diccionari pròpiament dit (pp. 28-180) ve l'“Índex temàtic català”, distribuït així: conceptes generals, epidemiologia, etiopatogènia, diagnòstic, clínica, prevenció, tractament, principis actius i entorn social. Sota cada epígraf hi ha referenciats els termes, amb el número d'ordre. I després de l'índex temàtic encara hi figuren els índexs bilingües (de les llengües esmentades més amunt) i, finalment, la bibliografia (obres especialitzades, obres terminològiques i obres lexicogràfiques i enciclopèdiques).

En resum: és un diccionari que vol ajudar a propagar els termes bàsics de la pandèmia, tant entre els professionals com entre el públic en general. Es tracta d'una obra de consulta molt útil per a resoldre els dubtes terminològics relacionats amb el virus i la malaltia.

© Carles Riera i Fonts, 2024

Universitat Ramon Llull (URL). carlesrf@blanquerna.url.edu

 <https://orcid.org/0000-0001-9461-4924>

Aquest document està subjecte a una llicència Creative Commons

LLUSSÀ i RUIZ, Carles. *A la recerca del temps passat. Memòries*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2022. 424 p. ISBN:9788491912422

La portada d'aquest volum promet un text basat en la reflexió i la documentació contrastada. Hi apareix el retrat de l'autor, obra de Josep Oriol Llansana, que recorda *El Pensador* (o *El Poeta*) de Rodin, amb una imatge realista en què el cos pensa tot sencer, tant per l'expressió facial amb les ulleres, com pel posat i sobretot per una mà esquerra que procura donar suport a la memòria. El títol evoca sense equívocs l'obra cabdal de Marcel Proust i les seves narracions sobre la vida contemplada des d'una dimensió física i mental pròpia. El subtítol centra el gènere literari i anuncia el relat subjectiu sobre l'existència i experiències del doctor Llussà, en el marc de l'espai i el temps que li han correspost, i el llegat que en fa al futur.

L'obra, extensa com ho ha estat la vida de l'autor, està precedida per dos pròlegs. En el primer, Marc Aloy, alcalde de Manresa, exposa el perfil del protagonista absent i li agraeix en nom de la ciutat tot el que hi ha

aportat. El segon el signa Pere Pujol, catedràtic emèrit d'Història de l'Institut Lluís de Peguera, que fa la biografia objectiva del personatge.

Aquestes memòries s'estructuren en set capítols, closos amb un epíleg; finalment, hi trobem els agraïments i l'índex. El primer relata els orígens i les circumstàncies de la seva família nuclear i extensa, la formació en ideals i valors, els primers estudis, amics i condeixebles, els jocs i vacances, el ressò dels Fets d'Octubre a Manresa, l'esclat de la guerra, la mort de la mare i la cerca de l'aixopluc de l'Església. El segon capítol abasta des de l'any 1936 fins al 1944, un període que dedica a fer el batxillerat i l'examen d'Estat; hi cita els seus companys i professors, amb el teló de fons de la ciutat, la guerra i el primer període de postguerra. El tercer és més llarg i hi recorda la seva formació mèdica a València i Barcelona i, posteriorment, l'especialització en psiquiatria i el tribut obligat a les milícies universitàries. El quart tracta la seva activitat professional, des de l'inici, el desplegament de la Seguretat Social a Manresa, l'exercici com a neuropsiquiatre i forense, i la responsabilitat al front dels primers serveis d'electroencefalografia i de psicologia i psiquiatria infantil i juvenil de l'Hospital de Sant Joan de Déu de la ciutat. El cinquè és el més extens; hi relata tota la seva activitat cultural, social i política. La cultural inclou el món associatiu, la participació en el Gremi de Sant Lluç, el compromís amb la llengua i el període en què dirigeix la revista "Bages". En el camp social, el seu paper en l'activitat de cooperatives, residències, l'Escola de Formació Social Torras i Bages, fires i fins i tot en la banca local. En el polític recorda la seva integració a Cristians Catalans, l'impuls d'una campanya de renovació a la fi del franquisme, la fundació de Convergència Democràtica de Catalunya i la seva evolució posterior. Al sisè capítol exposa les activitats de lleure amb la família i la vida d'oci a la segona residència, prop de Manresa, al terme de Sant Mateu de Bages. El setè el dedica a recordar els principals congressos mèdics en què va participar i els viatges i activitats paral·leles de què gaudí. L'epíleg li serveix per explicar altres aspectes de la seva ideologia, sobretot en l'àmbit de les creences.

El text ens permet contemplar la magnitud d'un personatge integrat en la societat d'una ciutat mitjana de la Catalunya central i constatar de quina manera ha contribuït al seu desenvolupament des dels seus valors, l'exercici de la professió i una actitud humanista. Un home que des de la família, la psiquiatria i els ideals s'ha interessat per comprendre els altres per tal de col·laborar a ajudar les persones i la societat de forma personal i des de les organitzacions; no debades parla d'"inquietuds, compromís i

anhels". Aquesta obra ofereix una visió diferent i complementària de les habituals memòries dels metges de renom lligats a Barcelona; aquests sovint negligeixen el territori català o hi fan referències circumstancials.

En general les biografies i les memòries ens apropen a aspectes interessants de la història de la medicina i de l'antropologia social. Des de l'adolescència, com ens veuen els altres esdevé un enigma a resoldre. Succeeix en les lletres i les arts plàstiques, en l'autoretrat. La visió d'un mateix és una interpretació subjectiva dins d'un entorn. He tingut la sort de compartir moments i converses amb el doctor Llussà els darrers vint anys i he pogut gaudir de les reflexions d'un savi, erudit i alhora pragmàtic; per aquest motiu crec que a les memòries exposa una gran part del seu pensament però no tot allò que hom pot arribar a defensar amb determinació però que pot entrar en conflicte amb gent propera. Les memòries són ben autèntiques però eviten alguns caires. L'obra és sobretot el personatge mateix, però ens enriqueix en el coneixement de la societat, de la professió, de Manresa i del país.

Aquestes memòries es van congriar durant molt de temps i l'autor les volia destinar a una finalitat familiar; només volia deixar el testimoni de la seva experiència a la família. Sortosament, a la fi dels seus dies va acceptar els arguments que se li donaven per publicar-les. Aquesta edició pòstuma es deu no només a l'autor, sinó també als que l'han ajudat, entre els quals la seva esposa, una neta, els curadors, l'Ajuntament de Manresa, el Col·legi de Metges i Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Es tracta d'una obra important per entendre aspectes de la intrahistòria del rerepaís, que ben sovint no es coneix prou a partir de l'extensa producció editorial que protagonitza el cap i casal. La seva presentació va ser un acte cultural de primer ordre, al qual va assistir el president Jordi Pujol, una persona molt vinculada al doctor Llussà.

Recomanem la seva lectura a tots els historiadors de la medicina que, com l'autor, malden en la recerca del temps passat.

© **Lluís Guerrero i Sala**, 2024

Acadèmic numerari. Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. 9658lgs@comb.cat

 <https://orcid.org/0000-0002-2865-7181>

Aquest document està subjecte a una llicència Creative Commons

